

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 6. 8. 2012
COM(2012) 444 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

**Výročná správa za rok 2012 o rozvojovej politike a politike vonkajšej pomoci Európskej
únie a o ich vykonávaní v roku 2011**

{SWD(2012) 242 final}

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Výročná správa za rok 2012 o rozvojovej politike a politike vonkajšej pomoci Európskej únie a o ich vykonávaní v roku 2011

VYROVNAŤ SA S NOVÝMI VÝZVAMI

Rok 2011 bol rokom odpovedí na nové výzvy a rokom hľadania nových riešení výziev existujúcich. Arabská jar – ľudové hnutia v južných susedských krajinách EÚ – viedli k volaniu po väčšej demokracii a sociálnej spravodlivosti. Tak, ako sa situácia v arabskom svete ďalej rozvíjala, nadväzovali na počiatočné opatrenia EÚ v oblasti humanitárnej pomoci a civilnej ochrany ďalšie konkrétne stratégie a pomoc so zameraním na riešenie konkrétnych potrieb krajín tohto regiónu a podporu udržateľných reforiem a inkluzívneho hospodárskeho rozvoja. Pokiaľ ide o región subsaharskej Afriky, vznik najmladšieho štátu sveta – Južného Sudánu, bol podporený balíkom pomoci EÚ.

Európska únia a jej členské štáty potvrdili ako najväčší darcovia pomoci na svete (poskytujúci viac než 50 % svetovej oficiálnej rozvojovej pomoci) svoje dlhodobé záväzky v oblasti boja proti chudobe. V oznámení s názvom „Zvyšovanie vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien“¹ boli načrtnuté opatrenia zamerané na podporu znižovania chudoby a posilňovanie demokracie, dobrej správy vecí verejných, udržateľného a inkluzívneho rastu, pričom sa zdôraznila potreba poskytovania pomoci tam, kde je najviac potrebná a kde môže mať najväčší účinok. To sa stretlo, vzhľadom na súčasnú zložitú ekonomickú situáciu v eurozóne, s osobitnou odozvou. Na najvýznamnejšom celosvetovom podujatí roka 2011 v oblasti rozvojovej pomoci – fóre na vysokej úrovni o účinnosti pomoci v Pusane, ktoré sa uskutočnilo v novembri 2011 v Južnej Kórei, sa taktiež potvrdil význam posilnenia účinnosti a koordinácie pomoci, ako aj jej poskytovania prostredníctvom systémov poskytovania pomoci jednotlivých krajín. Program zmien sprevádzal ďalší dokument, v ktorom sa formuloval budúci prístup k rozpočtovej podpore EÚ pre tretie krajiny² ako jednému z najdôležitejších nástrojov EÚ, vďaka ktorému sa zvyšujú účinky pomoci a dosahujú sa lepšie výsledky. Tieto nové návrhy na financovanie vonkajšej pomoci a rozvoja ako súčasť viacročného finančného rámca na obdobie rokov 2014 až 2020 boli uverejnené v decembri 2011 a obsahovali náčrt plánovaných výdavkov v kontexte nových priorít.

Program zmien – nástroj modernizácie rozvojovej politiky EÚ

Program zmien je založený na dvoch prvkoch – na jednej strane je to oblasť ľudských práv, demokracie a dobrej správy vecí verejných, a na druhej strane je to oblasť udržateľného a inkluzívneho rastu. Tento udržateľný a inkluzívny rast sa bude stimulovať prostredníctvom opatrení zameraných na podporu sociálneho začleňovania, dôstojnej práce, podnikateľského prostredia a regionálnej integrácie, udržateľného poľnohospodárstva, dodávok energie a prístupu k nej. Navrhuje sa diferencovaný prístup. Z diferencovaného prístupu v rámci viacročného finančného rámca vyplýva, že niektoré krajiny, a to najmä tie, ktoré sú v súčasnosti samé darcami, dostanú pomoc menšiu, resp. žiadnu, pričom sa im ponúknu alternatívne formy spolupráce. Tento nový prístup zároveň EÚ umožní lepšie presadzovať a chrániť je základné hodnoty a naplňovať medzinárodné záväzky voči susedským krajinám, a to

¹ KOM(2011) 637 v konečnom znení.

² KOM(2011) 638 v konečnom znení.

najmä voči štátom na ceste k prístupiu k EÚ a transformujúcim sa krajinám, ako aj voči tým krajinám, ktoré sú z celosvetového pohľadu najchudobnejšie a najzraniteľnejšie.

Ďalším prvkom tejto novej politiky je zlepšenie koordinácie medzi darcami, a to najmä pokiaľ ide o členské štáty EÚ, aby sa zabránilo zdvojovaniu úsilia a aby sa zabezpečila väčšia súdržnosť a účinnosť pomoci. Európska únia sa prioritne zameria na oblasti, ktoré majú veľký vplyv na znižovanie chudoby, ako je napr. správa vecí verejných, sociálna ochrana, zdravie, vzdelávanie, zamestnanosť, poľnohospodárstvo a energetika. V budúcnosti bude bilaterálna pomoc smerovať do maximálne troch odvetví³. Súčasť tejto modernizovanej politiky tvoria aj inovačné nástroje ako kombinovanie grantov a pôžičiek a zapojenie súkromného sektora.

Komisia v kontexte prepracovania mandátu Európskej investičnej banky na pôsobenie vo vonkajšej oblasti skúma možnosti prípadného vytvorenia platformy EÚ na spoluprácu a rozvoj s cieľom optimalizácie mechanizmov na zapojenie vonkajších regiónov⁴.

Prístup k energii prispieva k znižovaniu chudoby

Prístup k energii je dôležitým prvkom pri znižovaní chudoby – energia je nutná na uspokojovanie základných ľudských potrieb, ako je napr. príprava jedál, zdravie, bývanie, medziľudské kontakty a dôstojné zamestnanie. Okrem toho generuje príjmy a vytvára podnikateľské príležitosti. Tým, že v ostatných siedmich rokoch vyčlenila približne 2 miliardy EUR na odvetvie energetiky v rozvojových krajinách, Európska únia zaujala popredné miesto v rámci úsilia o zlepšenie situácie ľudí a komunít na celom svete. Nástroje EÚ, ako je napr. nástroj AKT – EÚ pre energetiku, program spolupráce medzi EÚ a Afrikou v oblasti obnoviteľných zdrojoch energie a poručnícky fond EÚ – Afrika pre infraštruktúru, boli použité na financovanie viacerých projektov na africkom kontinente. Komisia má v úmysle zvýšiť objem prostriedkov vyčlenených na toto odvetvie prostredníctvom zapojenia súkromného sektora a rozvojových bánk. Európsky komisár pre rozvoj je členom skupiny na vysokej úrovni pre docielenie všeobecnej dostupnosti energie z udržateľných zdrojov, ktorú zriadil generálny tajomník OSN Pan Ki-mun a ktorá sa usiluje o mobilizáciu finančných zdrojov zo všetkých spoločenských odvetví v záujme financovania programov zameraných na energetiku. Energetika takisto patrí medzi hlavné oblasti „Programu zmien“ rozvojovej politiky EÚ.

Rozpočtová podpora – vektor zmeny

Oznámenie o novom prístupe k rozpočtovej podpore, ktoré bolo uverejnené s návrhom Programu zmien vylepšilo spôsob používania tohto nástroja ako vektora zmeny. Rozpočtová podpora je spôsob poskytovania pomoci, ktorý zahŕňa politický dialóg, finančné prevody na účet štátnej pokladnice partnerskej krajiny, hodnotenie výkonov a budovanie kapacít na základe partnerstva a vzájomnej zodpovednosti. Predmetný nový prístup by mal umožňovať väčšie rozlišovanie operácií rozpočtovej podpory, ktoré by EÚ poskytovalo možnosť lepšie reagovať na politický, hospodársky a sociálny kontext partnerskej krajiny. Európska únia bude klásť väčší dôraz na vzájomnú zodpovednosť a spoločný záväzok dodržiavať ľudské práva, zásady demokracie a právneho štátu, ako aj transparentnosti a kontroly v rozpočtovej oblasti.

Nový finančný rámec

³ S prípadnou výnimkou pre kandidátske krajiny a potenciálne kandidátske krajiny EÚ financované prostredníctvom nástroja predvstupovej pomoci.

⁴ Rozhodnutie 2011/1080/EÚ.

Komisia v júni 2011 predložila návrhy viacročného finančného rámca (VFR) na obdobie rokov 2014 – 2020, ktoré sú založené na návrhoch predložených v súvislosti s „Rozpočtom stratégie Európa 2020“⁵, kde boli identifikované oblasti, v ktorých by EÚ mohla zohrať významnú úlohu v kontexte čoraz globalizovanejšieho sveta. Európska únia je aj naďalej odhodlaná pracovať na splnení miléniových rozvojových cieľov a dosiahnuť cieľ, ktorým je poskytovať do roku 2015 oficiálnu rozvojovú pomoc vo výške zodpovedajúcej 0,7 % hrubého národného dôchodku. S cieľom napomôcť dosiahnutie týchto cieľov bolo navrhnuté posilnenie financovania vonkajšej činnosti v rámci rozpočtu z 56,8 mld. EUR na 70 miliárd EUR a intenzívnejšie zavádzanie inovačných finančných nástrojov, ako sú úvery, záruky, nástroje vlastného imania a finančné nástroje s rozdelením rizika, v záujme podpory zapojenia súkromného sektora do investícií a posilnenia inštitúcií v krajinách prijímajúcich pomoc. Okrem toho bol predložený návrh, aby Európsky rozvojový fond (ERF) pre 79 afrických, karibských a tichomorských štátov (AKT) bol zo sumy 23 miliárd EUR na šesť rokov zvýšený na sumu 30,3 miliárd EUR na obdobie siedmich rokov (v cenách roku 2011) a aby bol aj naďalej financovaný priamo členskými štátmi EÚ.

Spoločné prijímanie rozhodnutí

Rok 2011 bol rokom, kedy začala pracovať nová Európska služba pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) pod vedením vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku. V tom istom roku ESVČ predovšetkým spolupracovala s Komisiou v rámci spoločnej reakcie na krízovú situáciu v Líbyi a Tunisku a vypracúvania návrhov na účely viacročného finančného rámca. Celosvetová sieť 140 delegácií EÚ plní úlohy v oblasti politickej, diplomatickej, ako aj v rámci uplatňovania politik EÚ a poskytuje podporu členským štátom prostredníctvom takých činností, ako je napríklad spoločné podávanie správ. V situácii, keď diplomatické služby členských štátov EÚ prechádzajú procesom racionalizácie v záujme ich sústredenia na iné priority, spočíva pridaná hodnota delegácií EÚ v tom, že zabezpečujú, aby Únia mala riadne zastúpenie po celom svete. Cieľom nie je nahradiť diplomatické služby členských štátov, ale nákladovo efektívnejšie a účinnejšie využívať zdroje a posilniť postavenie EÚ vo svete.

Arabská jar – reakcia na vývoj v južných susedských krajinách EÚ

Európska únia v marci 2011 potvrdila, že je pripravená podporiť a napomôcť úsilie obyvateľov krajín južného Stredozemia zamerané na zlepšenie dodržiavania ľudských práv, vybudovanie demokratickejšej spoločnosti a zabezpečenie lepšieho života. V kontexte európskej susedskej politiky EÚ (ESP) ponúkla krajinám vo svojom južnom susedskom regióne „Partnerstvo pre demokraciu a spoločnú prosperitu“. Toto partnerstvo je založené na stimuloch, podporuje krajiny odhodlané na uskutočnenie reforiem a vytvára väčšiu prepojenosť medzi uplatňovanými politikami a programami finančnej pomoci. Jeho výsledkom je, že 600 mil. EUR vyčlenených pre krajiny južného susedského regiónu EÚ bolo preorientovaných na opatrenia, ktoré sledujú ciele tohto partnerstva: demokratickú transformáciu, budovanie partnerstiev s obyvateľstvom a organizáciami občianskej spoločnosti a udržateľný a inkluzívny rast.

Ďalšia 1 miliarda EUR bola v rámci rozpočtu EÚ vyčlenená pre partnerské krajiny ESP na účely podpory vykonávania spoločného oznámenia z mája 2011 s názvom „Nová reakcia na meniace sa susedstvo“. Najväčšia časť týchto dodatočných finančných zdrojov (670 mil. EUR) bude poskytnutá prostredníctvom dvoch strešných finančných programov: programu

⁵ KOM(2011) 500 v konečnom znení.

s názvom Podpora partnerstvu, reformám a inkluzívnemu rastu (SPRING), určeného pre južné susedské krajiny, na ktorý je na obdobie rokov 2011 – 2013 vyčlenených 540 mil. EUR a Programu pre integráciu a spoluprácu v rámci Východného partnerstva (EaPIC) pre susedské krajiny z východnej Európy, na ktorý je na obdobie rokov 2012 – 2013 vyčlenených 130 mil. EUR.

Zvyšné dodatočné prostriedky boli vyčlenené predovšetkým na programy v oblasti vysokoškolského vzdelávania (Tempus, Erasmus Mundus atď.) a na podporu organizácií občianskej spoločnosti a neštátnych subjektov. Nástroj podpory občianskej spoločnosti bol vytvorený, aby budoval svoje kapacity v susedských krajinách EÚ z východnej Európy a južnom susedskom regióne EÚ so zameraním na podporu reforiem a posilňovanie verejnej zodpovednosti. Ako reakcia na aktuálne udalosti v rámci arabskej jari bol okrem toho vytvorený ďalší program zameraný na posilnenie bezpečnosti investícií v stredozemskej oblasti (ISMED).

Globálny pohľad

Európska únia na posilnenie svojich globálnych väzieb v roku 2011 využila a ďalej prehĺbila celý rad dohôd o obchode a spolupráci a dohôd o pridružení, ako aj špecializované nástroje.

Získanie nezávislosti Južného Sudánu v júli 2011 viedlo k tomu, že v Jube, hlavnom meste tejto krajiny, bola otvorená nová delegácia EÚ. Členské štáty a Komisia sa dohodli, že zlepšia koordináciu pomoci a jej súdržnosť tak, že vytvoria spoločné programy pre využitie 800 mil. EUR na základe jedného programového dokumentu pre obdobie rokov 2011 – 2013, pričom pozornosť sa sústreďuje na oblasť zdravia, vzdelávania, rozvoja vidieka, podporu právneho štátu a zlepšenia prístupu k zdrojom vody a zlepšenie hygieny. V tejto sume je 200 mil. EUR z ERF.

Udalosti v severnej Afrike mali krátkodobé aj potenciálne dlhodobé účinky takisto na situáciu v krajinách, ktoré s týmto regiónom susedia na juhu, a to najmä v sahelskej oblasti a susedných krajinách. Európska únia prostredníctvom Nástroja stability reagovala na žiadosti o poskytnutie okamžitej podpory stabilizačným snahám v tomto regióne, a to aj prostredníctvom riešenia otázky živobytia a ďalších potrieb vracajúcich sa migrantov (najmä z Líbye) a iných. V stratégii EÚ venovanej otázkam bezpečnosti a rozvoja v regióne Sahel sa pozornosť venovala problematike dlhodobej bezpečnosti tohto regiónu a faktorom s vplyvom na jeho rozvoj. Medzi Mali, Mauritániu a Niger bol rozdelený balík pomoci vo výške 150 mil. EUR, pričom tieto prostriedky sú určené na rozvoj a vládnu činnosť vrátane posilnenia justičných systémov týchto krajín. Tento región neprestáva čeliť komplexným a navzájom prepojeným výzvam. Ide o problém extrémnej chudoby, účinky zmeny klímy, časté potravinové krízy, rýchly rast populácie, nestabilitu vládnych inštitúcií, korupciu, neriešené interné napätie, riziko násilného extrémizmu a radikalizácie, nelegálne obchodovanie a bezpečnostné rizika súvisiace s terorizmom.

Najväčším problémom pre krajiny Afrického rohu boli v roku 2011 potravinové krízy. Európska únia poskytla dodatočné finančné prostriedky Etiópii (13,75 mil. EUR), Džibutsku (približne 4,5 mil. EUR) a Somálsku (25 mil. EUR). V novembri 2011 bola dosiahnutá dohoda o novom strategickom rámci pre Africký roh, pričom bol historicky po prvýkrát vymenovaný osobitný zástupca EÚ pre Africký roh, ktorý má primárne za úlohu zamerať sa na Somálsko a na pirátstvo prekvitajúce v tomto regióne. Európska únia okrem toho zvýšila objem pomoci, ktorá sa poskytuje Pobrežiu Slonoviny, a vyčlenila 125 mil. EUR pre novú administratívu prezidenta Alassaneho Outtara na účely obnovenia politickej a hospodárskej

stability v krajine. Pokrok sa dosiahol aj vo vykonávaní II. akčného plánu spoločnej stratégie EÚ a Afriky, ako aj jej ôsmich tematických partnerstiev. Prostredníctvom platformy Afriky a EÚ pre dialóg o správe vecí verejných a o ľudských právach boli predložené návrhy týkajúce sa hospodárenia s prírodnými zdrojmi v konfliktných a postkonfliktných situáciách, pričom sa podporili nedávne opatrenia EÚ na zvýšenie transparentnosti, pokiaľ ide o činnosť európskeho ťažobného a lesníckeho priemyslu v Afrike.

Počas roka 2011 sa venovala veľká pozornosť susedským krajinám EÚ z východnej Európy, kde je EÚ vnímaná ako partner, katalyzátor reforiem a magnet pre hospodárske príležitosti. Na druhom samite Východného partnerstva, ktorý prebehol 29. – 30. septembra 2011 vo Varšave, EÚ a jej východní susedia obnovili svoje záväzky a EÚ sa zaviazala na obdobie rokov 2012 – 2013 poskytnúť dodatočné zdroje až do výšky 130 mil. EUR tým partnerom, ktorí sa zaviazu uskutočňovať reformy. Výsledkom medzinárodnej konferencie, ktorú zorganizovala Ukrajina pri príležitosti uplynutia 25 rokov od výbuchu atómovej elektrárne v Černobyle, bolo vyčlenenie dodatočných 550 mil. EUR na program vztyčenia nového ochranného plášťa a na ochranu obyvateľstva a životného prostredia pred žiarením zo štvrtého bloku černobyľskej jadrovej elektrárne. Európska únia sa zaviazala poskytnúť ďalších 110 mil. EUR v rámci nástroja spolupráce v oblasti jadrovej bezpečnosti (INSC).

Pokiaľ ide o Strednú Áziu, EÚ je tam vnímaná ako blízky politický spojenec a dôveryhodný partner, na ktorého sa možno spoľahnúť pri riešení výziev spojených s transformáciou, na ktorú sa tamjšie krajiny podujali, a ktorý zároveň prináša hospodárske príležitosti. Na schôdzke ministrov zahraničných vecí členských štátov EÚ a krajín Strednej Ázie, ktorá sa uskutočnila 7. apríla 2011 v Taškente, obe strany obnovili svoje záväzky vo vzťahu k cieľom a realizácii stratégie EÚ/Stredná Ázia, a to so zameraním zdrojov na obdobie 2012 – 2013 na zásadné politické a sociálno-ekonomické reformy.

Samit EÚ – Latinská Amerika a Karibik (LAK), ktorý sa konal v máji 2010 v Madride, bol prejavom silných politických vzťahov s regiónom Latinskej Ameriky a Karibskou oblasťou. Bola uzatvorená historicky prvá dohoda o pridružení medzi regiónmi – dohoda o pridružení so Strednou Amerikou, a s Kolumbiou a Peru sa začali rokovania o viacstrannej obchodnej dohode. Pokrok sa podarilo dosiahnuť aj v rokovaní o dohode o pridružení medzi EÚ a Mercosurom, úniou pre spoločný juhoamerický trh. V novembri 2011 bolo slávnostne otvorené aj sídlo nadácie LAK v nemeckom Hamburgu.

Európska únia okrem toho rozvinula vzťahy so Združením národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN) a posilnila bilaterálne väzby s týmto blokom 10 krajín prostredníctvom dojednaní a vykonávania bilaterálnych dohôd o partnerstve a spolupráci a dohôd o voľnom obchode. Príkladom veľmi úspešného projektu financovaného z prostriedkov EÚ prínosného pre celý ázijský región je viaczložkový program SWITCH Asia na podporu udržateľnej spotreby a výroby, prostredníctvom ktorého sa finančne podporuje séria menších projektov po celom kontinente. Tento program prispieva k znižovaniu chudoby a zlepšovaniu kvality života, čiže k plneniu miléniových rozvojových cieľov č. 1 a 7, pričom zároveň podporuje ekologické hospodárstvo.

V Karibskej oblasti sa pokračovalo v realizácii mnohých iniciatív spustených v roku 2010. Bola pripravená konečná podoba spoločnej stratégie EÚ a karibských štátov prerokovanej na samite EÚ a Karibského fóra štátov AKT (CARIFORUM) v roku 2010, takže teraz má takú formu, aby o nej mohli rokovať príslušné inštitúcie, pričom sa očakáva, že táto stratégia bude predstavená v priebehu roka 2012. Pokračovalo sa vo vykonávaní Dohody o hospodárskom partnerstve CARIFORUM – EÚ. Dlho očakávaný poručnícky fond pre infraštruktúru

Karibiku výbor ERF schválil v podobe investičného nástroja pre Karibik, ktorý by mal byť spustený v priebehu roka 2012.

Zmena klímy predstavuje najväčšiu hrozbu pre tichomorský región, ako aj výzvu v kontexte dosahovania miléniových rozvojových cieľov. V nadväznosti na iniciatívu EÚ a tichomorského regiónu v oblasti zmeny klímy, ktorá bola predstavená v decembri 2010, sa komisár EÚ pre rozvoj v marci 2011 stretol s ministrami tichomorských štátov na vrcholovej regionálnej konferencii vo Vanuatu, pričom výsledkom tejto schôdzky bolo posilnenie záväzkov v oblasti rozvojovej spolupráce orientovanej na maximálnu účinnosť a zameranej na riešenie následkov zmeny klímy, znižovanie chudoby, podporu ľudských práv, demokracie, rodovej rovnosti a na dosahovanie miléniových rozvojových cieľov. Komisia by spolu s vysokou predstaviteľkou Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku mala v priebehu roka 2012 predložiť spoločné oznámenie s názvom „Smerom k obnovenému rozvojovému partnerstvu medzi EÚ a Tichomorím“.

Európska únia aj v roku 2011 zohrávala na celosvetovej úrovni vedúcu úlohu v oblasti boja proti zmene klímy, pričom sa usilovala o dosiahnutie pokroku v medzinárodných rokovaníach v tejto súvislosti. Splnila svoje záväzky týkajúce sa poskytnutia financovania urýchleného začatia činnosti a zintenzívnila diplomatické aktivity v kontexte príprav na konferenciu OSN o zmene klímy, ktorá sa v novembri 2011 uskutočnila v juhoafrickom Durbane.

Zdroje EÚ na projekty súvisiace s dodávkami vody

V období rokov 2004 až 2012 bolo na základe nástroja EÚ zriadeného pre zabezpečenie dodávok vody v afrických, karibských a tichomorských krajinách poskytnuté spolufinancovanie na 272 projektov, ktoré boli zamerané na skvalitnenie dodávok vody, hygieny a sanitárnych zariadení a na lepšie hospodárenie s vodou v týchto krajinách. Na tento nástroj bolo pôvodne vyčlenených 700 mil. EUR zo zdrojov EÚ a 12 mil. EUR naň poskytla španielska vláda.

Komplexnejšia iniciatíva Európskej únie pre vodu (EUWI), ktorá bola spustená v roku 2002, aj naďalej slúži na mobilizáciu rôznych zdrojov na účely zabezpečenia dodávok vody a sanitárnych zariadení. V období od roka 2004 EÚ pomohla získať prístup ku kvalitnejším dodávkam vody 32 miliónom ľudí a pre viac než 9 miliónov zabezpečila prístup k sanitárnym zariadeniam. Európska únia bude na základe výsledkov dosiahnutých v kontexte jej iniciatívy EUWI a nástroja EÚ-AKT pre zabezpečenie dodávok vody ďalej podporovať medzinárodnú spoluprácu a inovatívne prístupy so zameraním na posilnenie previazanosti vodohospodárstva s inými odvetviami (napr. poľnohospodárstvom a energetikou).

Komisia v Programe zmien zdôraznila, že nové politiky by mali riešiť problém nerovnosti a najmä zabezpečiť, aby chudobní mali lepší prístup k pôde, vode a energii, a to bez poškodenia životného prostredia. V období rokov 2003 – 2010 celkovo vyčlenila na činnosti súvisiace s projektmi v oblasti zabezpečenia dodávok vody a sanitárnych zariadení približne 3 miliardy EUR. V priebehu tohto obdobia sa rozvojová pomoc EÚ smerujúca do týchto oblastí takmer storojnásobila.

Plnenie miléniových rozvojových cieľov

Vo výročnej správe za rok 2011 sa podrobne uvádza, ako projekty a programy EÚ konkrétne napomáhajú plnenie miléniových rozvojových cieľov v rôznych častiach sveta. Európska únia vytvorila programy a špecifické nástroje, aby sa tieto ciele stali dosiahnuteľnejšími, a to aj

pokiaľ ide o ten z nich, ktorého plnenie zaostáva najviac – cieľ znižovania úmrtnosti detí a matiek. Koncom roka 2011 bol prijatý prvý z komponentov iniciatívy EÚ v oblasti miléniových rozvojových cieľov s celkovým objemom 1 miliardy EUR, ktorá bola spustená v septembri 2010. Táto iniciatíva sa sústreďuje na krajiny, ktorým sa najmenej darí dosahovať ich miléniové rozvojové ciele. Potravinový nástroj EÚ taktiež prispieva k zlepšeniu potravinovej bezpečnosti a výživy. Do konca roka 2011 tento nástroj EÚ s objemom 1 mld. EUR poskytol financovanie na 134 projektov realizovaných mimovládnyimi organizáciami a agentúrami členských štátov EÚ, ďalej na 69 projektov medzinárodných organizácií, na tri regionálne projekty a na 10 opatrení rozpočtovej podpory.

Udržateľné poľnohospodárstvo, potravinová bezpečnosť a výživa sa kladú do popredia rozvojovej spolupráce EÚ aj v jej Programe zmien. S cieľom pomôcť ostatným krajinám v ich úsilí zameranom na splnenie miléniových rozvojových cieľov v oblasti rodovej rovnosti sa v roku 2011 v rámci programu EÚ nazvanom „Investovanie do ľudí“ poskytlo financovanie na dve významné iniciatívy v tejto oblasti: išlo o iniciatívu zameranú na zlepšenie sociálneho a ekonomického postavenia žien a o nový program OSN s názvom „Zvyšovanie zodpovednosti pri financovaní rodovej rovnosti“.

Posilňovanie ľudských práv a dobrej správy vecí verejných

V roku 2011 EÚ využila celý rad nástrojov a politík v oblasti vonkajšej činnosti Únie na podporu a ochranu ľudských práv, dobrej správy vecí verejných a na boj proti rodovej nerovnosti. Komisia spolu s vysokou predstaviteľkou Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku v decembri 2011 predložila spoločné oznámenie s názvom „Ľudské práva a demokracia v centre vonkajšej činnosti EÚ – smerom k účinnejšiemu prístupu“⁶. Toto oznámenie opätovne potvrdzuje prístup EÚ k problematike ľudských práv, popri tom sa však usiluje prispôsobiť modality podpory ľudských práv miestnym podmienkam a zároveň obsahuje náčrt možností využitia spoločnej váhy EÚ. Okrem toho sa v kontexte návrhov v súvislosti s novým VFR posilní európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR), pričom sa takisto navrhuje posilniť podporu občianskej spoločnosti na celom svete.

Citlivý prístup k problému mrzačenia ženských pohlavných orgánov

Európska únia dosiahla v spolupráci s Detským fondom OSN (UNICEF) významné úspechy v rámci obmedzovania praxe mrzačenia ženských pohlavných orgánov a sobášenia v detskom veku, ktoré postihujú život mnohých dievčat. Na program, ktorý riadi UNICEF, sa na obdobie rokov 2008 – 2012 poskytli prostriedky EÚ v celkovej výške 3,991 milióna EUR. Tento program sa zameriava na Egypt, Eritreu, Etiópiu, Senegal, Sudán a Indiu a jeho cieľom je zmeniť sociálne normy a postoje prostredníctvom vzdelávacích aktivít a diskusie priamo na miestnej úrovni, vo vidieckych spoločenstvách, pričom sa v rámci týchto citlivých otázok ako prostredníci využívajú uznávaní členovia týchto spoločenstiev. Vďaka tomuto citlivému prístupu sa Senegal môže v blízkej budúcnosti stať prvou krajinou, ktorá upustí od tejto tradičnej praxe.

Perspektívy

Prostredníctvom Programu zmien a sprievodných návrhov týkajúcich sa oblasti rozpočtovej podpory sa aktualizuje vonkajšia politika EÚ a jej rozvojová politika, aby boli schopné čeliť výzvam, ktoré prináša rýchlo sa meniaci svet. Tento modernizovaný program sa usiluje

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0886:FIN:SK:PDF>.

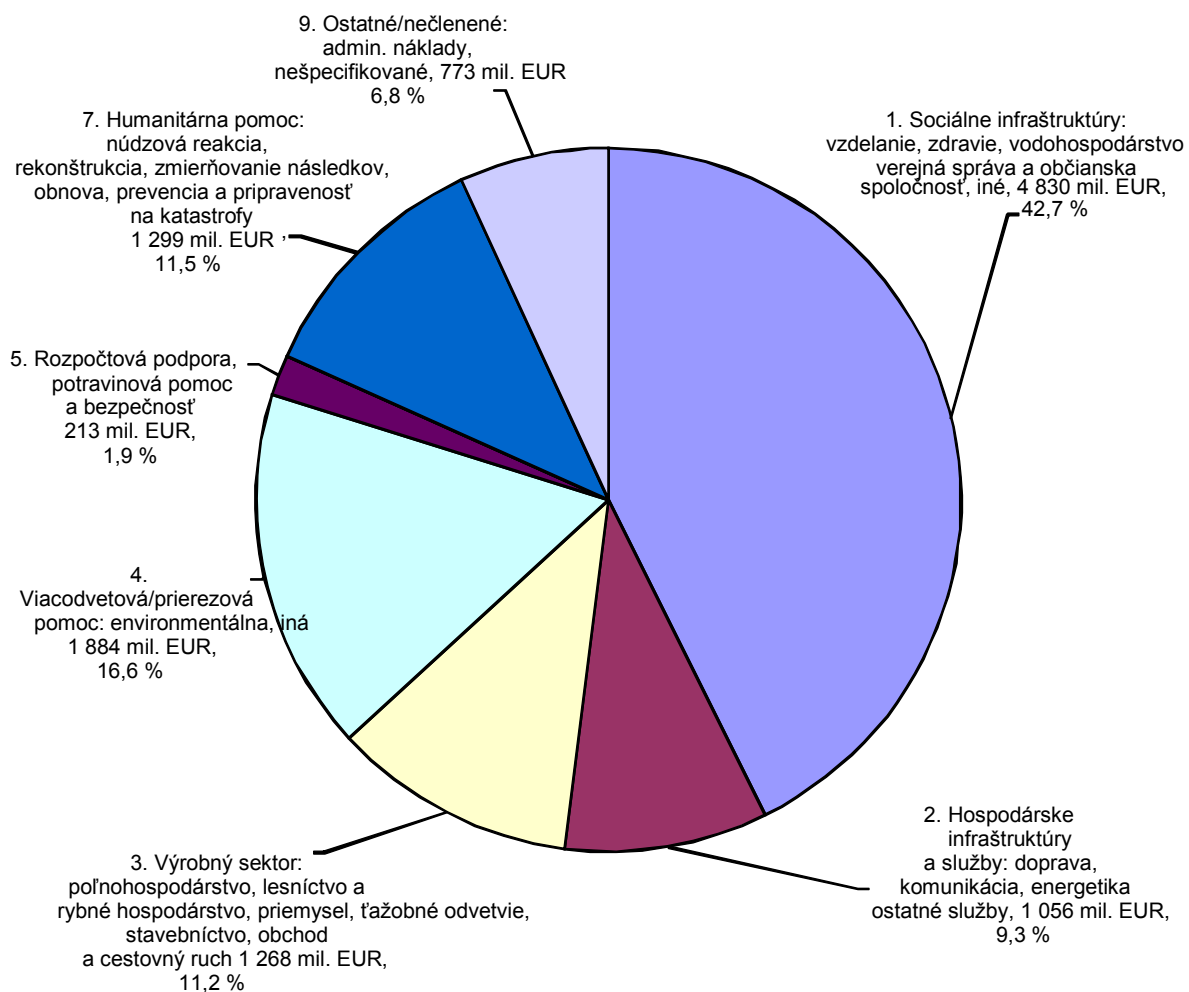

zamerat' rozvojovú spoluprácu tak, aby sa podporovali ľudské práva, demokracia, dobrá správa vecí verejných a inkluzívny a udržateľný rast. V tomto kontexte sú dôležitými oblasťami udržateľné poľnohospodárstvo, potravinová bezpečnosť, udržateľná energetika, podpora súkromného sektora ako partnera v oblasti rozvoja, dôstojná práca a sociálna ochrana.

Vo všeobecnosti sa uznáva, že EÚ môže zlepšiť nástroje, ktoré má na podporu udržateľných zmien v transformujúcich sa krajinách, pričom ich môže prispôbiť ich situácii a potrebám. Vonkajšie otrasy znamenajú osobitné ohrozenie najmä pre krajiny s nízkymi príjmami. V záujme vytvorenia odolnosti voči týmto otrasom sa v spoločnom oznámení z roku 2011 navrhovalo, aby sa pozornosť viac venovala mobilizácii domácich príjmov, posilňovaniu sociálnych záchranných sietí, zvyšovaniu efektivity verejných výdavkov a opatreniam na diverzifikáciu hospodárstva. Bude však istý čas trvať, kým sa prejaví všetky prínosy týchto politik. Komisia ďalej preskúma možnosti uplatnenia inovatívnych nástrojov, ako je napr. program s názvom Podpora partnerstvu, reformám a inkluzívnemu rastu (SPRING), aj v iných častiach sveta.

Na účely poskytnutia pomoci rozvojovým krajinám pri riešení hospodárskych a finančných následkov v dôsledku vonkajších otrasov sú potrebné krátkodobé mechanizmy. Komisia na základe skúseností získaných pri uplatňovaní nástroja FLEX, potravinového nástroja EÚ a nástroja nazvaného Vulnerability FLEX (V-FLEX) so zameraním na krajiny postihnuté hospodárskym poklesom pracuje na vytváraní ďalších mechanizmov na absorbovanie ekonomických otrasov. Plnenie miléniových rozvojových cieľov a rámec, ktorý bude nasledovať, budú aj v roku 2012 predstavovať hlavné úlohy, a to vzhľadom na preskúmanie plnenia týchto cieľov, ktoré OSN uskutoční v roku 2013.

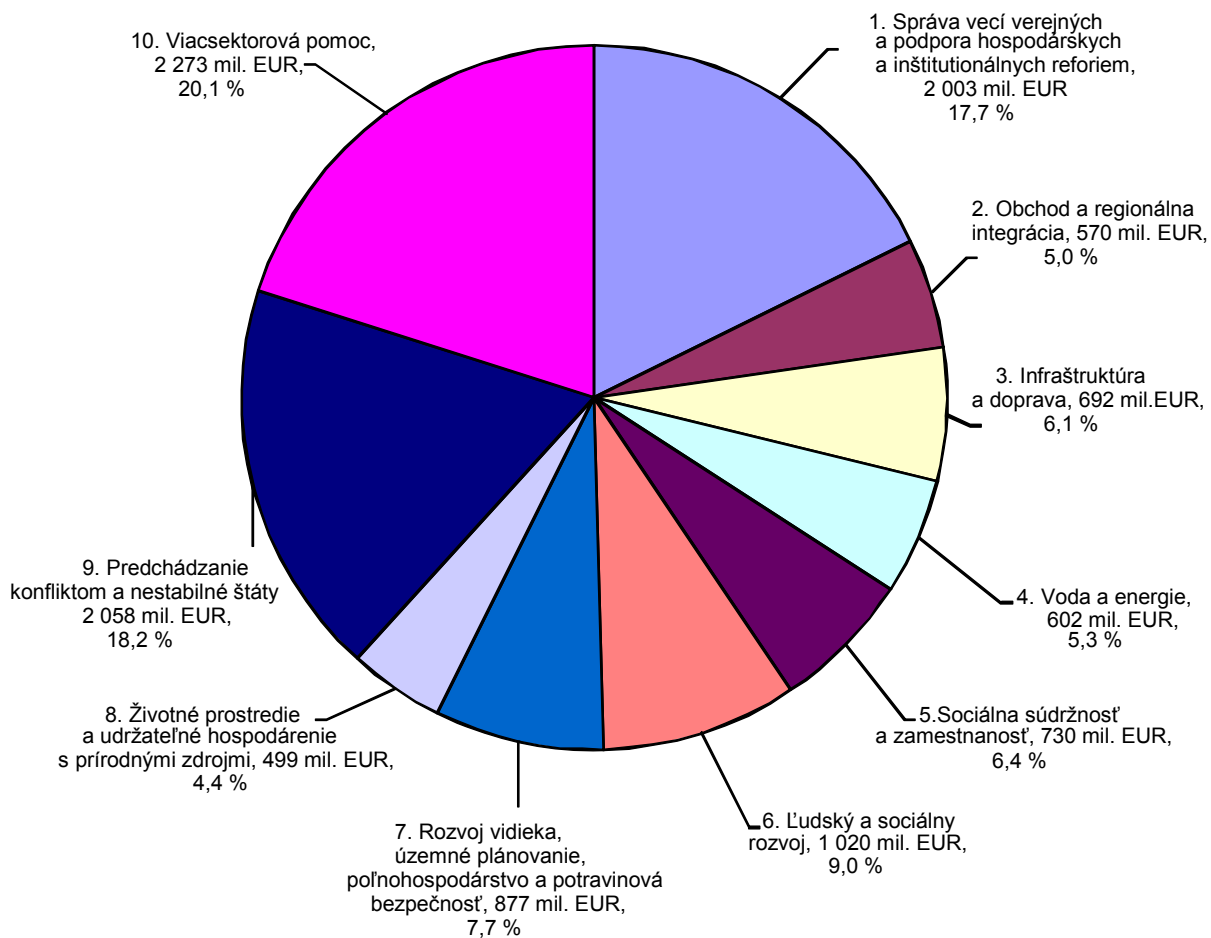
Tabuľka č. 1: Rozdelenie podľa odvetví

Viazané rozpočtové prostriedky v roku 2011 v mil. EUR
Zdroje ODA spravované Európskou komisiou

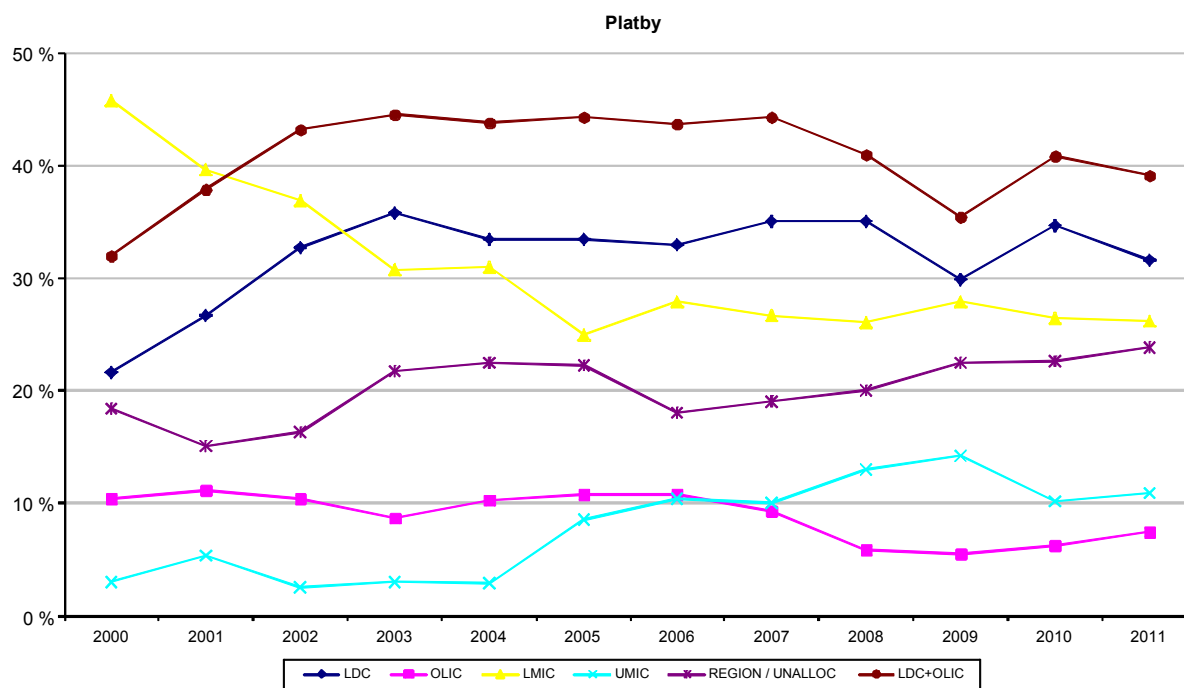
Tabuľka č. 2: Európsky konsenzus: oblasti súvisiace s rozvojom spoluprácou EÚ

Viazané rozpočtové prostriedky na rok 2011 v mil. EUR

Zdroje ODA spravované Európskou komisiou

Tabuľka č. 3a: Zamerané na chudobu 2000 – 2011

LDC: Najmenej rozvinuté krajiny

OLIC: Ostatné krajiny s nízkymi príjmami

LMIC: Krajiny s nižšími strednými príjmami

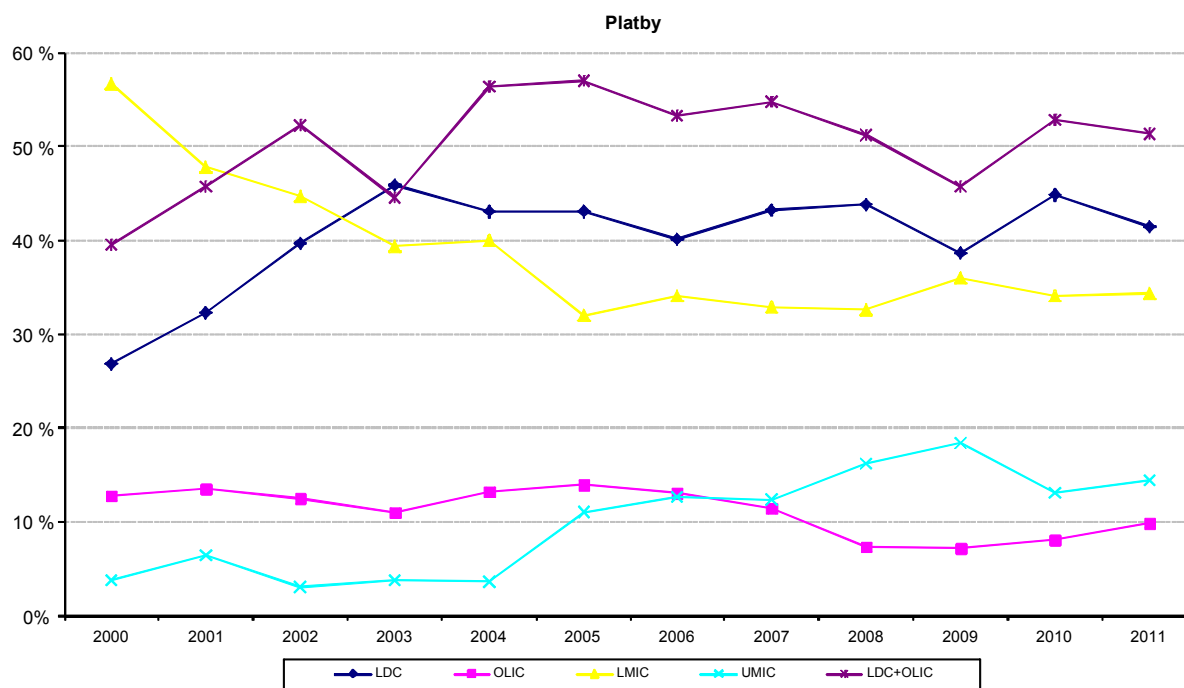
UMIC: Krajiny s vyššími strednými príjmami

REGION / UNALLOC: Regionálne programy a nečlenené prostriedky

Regionálne programy a nečlenené prostriedky využívajú aj najchudobnejšie krajiny LDC+OLIC.

V novom zozname Výboru pre rozvojovú pomoc OECD, ktorý nadobudol účinnosť v roku 2008, bolo niekoľko krajín OLIC preklasifikovaných na LMIC: Kamerun, Kapverdy, India, Moldavská republika, Mongolsko, Nikaragua a Konžská republika.

Tabuľka č. 3b: Zamerané na chudobu 2000 – 2011

LDC: Najmenej rozvinuté krajiny

OLIC: Ostatné krajiny s nízkymi príjmami

LMIC: Krajiny s nižšími strednými príjmami

UMIC: Krajiny s vyššími strednými príjmami

Aby sa tento index prezentoval harmonizovane so spôsobom prezentácie používaným ostatnými darcami pomoci, neboli pri jeho vytvorení zohľadnené prostriedky na regionálne programy a nečlenené prostriedky.

V novom zozname Výboru pre rozvojovú pomoc OECD, ktorý nadobudol účinnosť v roku 2008, bolo niekoľko krajín OLIC preklasifikovaných na LMIC: Kamerun, Kapverdy, India, Moldavská republika, Mongolsko, Nikaragua a Konžská republika..